

DE MAST-DAG 2023, ARNHEM

MAST-Dag - 2023

Het belang van de MAST-Dag

We constateren dat het maatschappelijke debat verscherpt en polarisatie toeneemt. Dit vraagt om ambtenaren en bestuurders die in verbinding staan met inwoners. Daarom organiseerden we op 16 november samen met de gemeente Arnhem én de PIP community de MAST-dag. Het centrale thema van de sessies was *'In gesprek gaan met de kritische burger'*.

De dag in een notendop

De burgemeester van Arnhem (Ahmed Marcouch) trapte de dag af en benadrukte het belang van een stabiele maatschappij. Dit is echter geen vanzelfsprekendheid en is iets waar we continu aan moeten werken. Een groeiend aantal burgers voelt zich niet meer gezien door de overheid. Dit is niet wenselijk voor een goed functionerende democratie. Ahmed Marcouch gaf aan dat het daarom cruciaal is om in contact te blijven met de burger. Ook de kritische burger.

We wilden het evenement zo interactief mogelijk opstellen en het publiek uitnodigen om mee te doen. Zo waren er in de loop van de dag enkele toneelstukken, interactieve sessies én netwerk mogelijkheden. De live striptekenaars probeerden het geheel op een originele en visuele manier vast te leggen in hun illustraties.

PLENAIRE SESSIE

Ahmed Marcouch
(Burgemeester van Arnhem)

'Voor een sterke democratie is het noodzakelijk dat de overheid het contact met de burger houdt'

Panelleden

De panelleden gaven hun interpretatie op de verschillende toneelstukken en onderstreepte dat de kloof tussen overheid en burger te groot is.

Toneelspelers

Bij een van de toneelstukken kon het publiek input geven. Daaruit bleek hoe lastig het is om te bepalen wat de juiste benadering is richting de kritische burger.

Arne van Hout
(dg bij BZK)

'Het netwerk OMO is er voor om gemeenten te ondersteunen in het omgaan met maatschappelijke onrust en ongenoegen'

SESSIE 1 - De kracht van het Luisteren

Spreker: David Laws (UvA)

Waar ging de sessie over?

In deze interactieve sessie werd de relatie tussen burgers en de overheid besproken. Zowel de uitdagingen als kansen kwamen hierin aan bod. Hierbij ligt de focus op de rol (en de kracht) van luisteren in deze relaties. Samen wordt gereflecteerd op de praktijkervaringen van de deelnemers.

Dit is wat opviel?

Het was een zeer interactieve sessie. De deelnemers werden actief betrokken door na te denken over situaties waarin je wel en niet gehoord werd.

Dit is de boodschap/les

- Het gevoel dat je niet gehoord wordt, leidt tot gevoelens van frustratie, machteloosheid en teleurstelling.
- Dit legt de basis voor de toekomstige interacties met elkaar, en die mensen hebben met andere personen.
- Luisteren is een wisselwerking tussen 2 personen.

SESSIE 2 – Reageren op polariserende uitspraken

Spreker: Michiel Jansen (Radarvertige)

Waar ging de sessie over?

Er is in toenemende mate sprake van wij/zij denken. Het is een gedachteconstructie waarbij mensen zich voortdurend uitlaten over de identiteit van de ander, hierdoor kan het contact met anderen verslechteren of verdwijnen. Ontmenselijking als het doorslaat of uiteindelijk zelfs burgeroorlogen. We gaan de ander niet meer als tegenstander zien, maar als de vijand.

Dit is wat opviel?

Er was een oefening met 'overtreffende trap'- uitspraken. Is het polarisatie of niet? De deelnemers deden actief mee.

X – mening waar je niks mee hoeft, blijf bevragen, begrenzen waar nodig

Y – polarisatie, uitsluitende mening, twee kampen ontstaan op een thema (milieu), ook blijven bevragen niet je eigen mening blijven verkondigen, luisteren geeft ruimte, begrenzen waar nodig

Z – In strijd met democratische, rechtsstatelijke principes

Dit is de boodschap/les

- Vijf B's → beschermen, begrenzen, binden, bevragen en bekrachtigen.
- Wat is de definitie van polarisatie: de wij-zij dynamiek waar de tegenstellingen uitgroeien problematische gevolgen.

SESSIE 3 - Belletje trekken zonder wegrennen?

Spreker: Richard Jongetjes (gemeente Aalten)

Waar ging de sessie over?

Wat voor loketwereld het soms kan zijn, hoe onlogische administratieve taken zijn die burgers moeten aanleveren aan de gemeente. Het sluit aan bij de doelgroep vanwege praktische tips.

Dit is wat opviel?

Richard deelde verschillende verhalen uit de praktijk over zijn eigen ervingen met de gemeente. Daarna was er een oefening, waarbij de deelnemers over elkaar moesten vertellen wat ze van elkaar wisten.

Dit is de boodschap/les

Dat het cruciaal is contact te hebben met elkaar én vooral met de inwoners.

SESSIE 4 - Mythes en feiten over de impact van social media

Spreker: Mariken van der Velden (VU Amsterdam)

Waar ging de sessie over?

Het ging in op de rol van sociale media bij polarisatie en de dilemma's voor de wetenschap en de praktijk waar het gaat om het opvangen van signalen. Onderzoeker Mariken van der Velde nam de deelnemers mee in interventiemethodes om online te depolariseren.

Dit is wat opviel?

De sessie was erg interactief. Weliswaar was het in de vorm van een klassieke presentatie, maar er waren verschillende mentimeter vragen voorbereid waar de aanwezigen met hun telefoon op konden reageren. Die antwoorden vormden vervolgens een wordcloud die besproken werd. Daarnaast was er erg veel ruimte voor vragen en discussie, wat de sessie erg levendig maakte.

Dit is de boodschap/les

- Statistisch onderzoek toont geen bewijs aan dat wat mensen voorgeschoteld krijgen op social media voor het ontstaan van filterbubbels.
- Sociale media dragen bij aan de vorming van in- en out-groups, die polarisatie in de hand werken. Dit zit vooral in de interactieve aspecten van sociale media, waar mensen makkelijker een groep vormen met gelijkgestemden.
- Het lijkt erop dat het samen spelen van simpele spellen door leden van verschillende tegenover elkaar staande groepen, ertoe kan leiden dat er tussen deze leden meer begrip ontstaat, wat de polarisatie zou kunnen verminderen. Belangrijk lijkt dat de deelnemers met het spel uit hun normale omgeving worden gehaald, omdat ze dan weer terug gaan naar hun normale gepolariseerde houding.

SESSIE 5 - Adviescommissie versterken weerbaarheid democratische rechtsorde

Sprekers: Marcel Benard en Paul Dekker (VWDR)

Waar ging de sessie over?

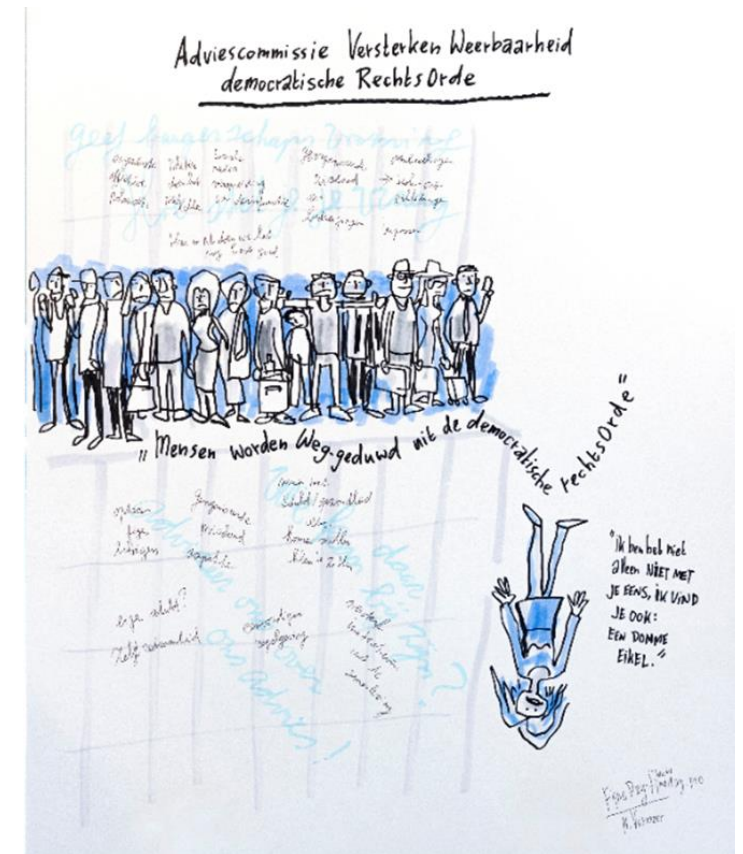
De adviescommissie 'Versterken Weerbaarheid Democratische Rechtsorde' deed onderzoek naar het afhaken van burgers. Daarnaast keek ze naar het effect van polarisatie, radicalisering en extremisme op de democratische rechtsorde. De commissie is op verzoek van de Tweede Kamer ingesteld.

Dit is wat opviel?

Tijdens de workshop lichtte de commissie het advies toe en ging in gesprek met deelnemers. Aan het einde ruimte voor discussie. In de zaal zaten bezorgde ambtenaren en adviseurs.

Dit is de boodschap/les

- Het vertrouwen in de democratie in Nederland kan rekenen op een stabiele basis. De vertrouwenscijfers in verschillende democratische instituten schommelt niet (problematisch) veel. De vertrouwensdip zit met name bij (het handelen) van de Tweede Kamer.
- Daarnaast is altijd een piek(je) in vertrouwen in democratie te zien rondom verkiezingen.
- Een zwakte in onze manier van beleid maken is dat de beleidsmakers niet degene zijn op wie de nadelige effecten neerslaan/de negatieve effecten zich opstapelen. Zoek daarom actief tegenspraak op en de ondervertegenwoordigde groepen en perspectieven.
- Kleine gemeenten zijn juist in staat nauwer in contact te staan met de gemeenschap en onrust en ongenoegens eerder tot zich te krijgen, te duiden en daarop te handelen.

SESSIE 6 – Gelijke behandelingen tuurlijk, maar mijn vooroordelen dan?

Spreker: Frauke de Kort (CVDRM)

Waar ging de sessie over?

De sessie *Gelijke behandeling, tuurlijk! Maar mijn voordelen dan?* werd gegeven door het College van de rechten van de mens. Dit is een onafhankelijk mensenrechteninstituut dat onderzoek doet en advies, trainingen en voorlichtingen geeft over mensenrechten. Naar aanleiding van de toeslagenaffaire heeft het College de opdracht gekregen om ook ambtenaren trainingen te geven over discriminatie en vooroordelen.

Dit is wat opviel

Het was een interactieve sessie, waarbij zelf moesten nadenken over stereotyperen en vooroordelen. Door naar elkaar te kijken, zonder elkaar te kennen, konden we toch al wat juiste informatie over elkaar geven. Binnen de groep werden verschillende stereotyperingen die men in zijn werk tegen kwam besproken (ambtenaren zijn lui etc).

Dit is de boodschap/les

- Denk na over je stereotypen en vooroordelen om hun invloed op je handelen te verminderen.
- Ga erover in gesprek met anderen en durf elkaar erop aan te spreken.
- Wees je bewust van de invloed van het snelle intuïtieve systeem 1 op je beslissingen en daag jezelf uit om systeem 2 meer te gebruiken.
- Sta stil bij de gedachten of gevoelens die bij je opkomen wanneer je iemand ontmoet, een beslissing neemt of een eis invoert. Zo kun je de effecten van vooroordelen tegengaan.

SESSIE 7 – Maatschappelijke Impact Afweging

Spreker: Martijn Kwakernaak (Verwey Jonker)

Waar ging de sessie over?

Een overheid doet er goed aan de maatschappelijke effecten van beleid goed af te wegen. Om beleidsmakers bewuster te maken van de potentiële impact van beleidskeuzes op maatschappelijke stabiliteit ontwikkelde het Verwey-Jonker Instituut samen met de Rijksoverheid het instrument Maatschappelijke Impact Afwegen (MIA).

Dit is wat opviel

Een inhoudelijk gesprek over de mogelijke impact op maatschappelijke verhoudingen. Het leidt tot een mogelijke score van de geschatte impact op de maatschappelijke stabiliteit. Daarmee vormt het de basis voor adaptatie of mitigatie van de impact (tegengifbeleid). Ook zorgt het voor meer begrip, omdat je bij elkaar aan tafel hebt gezeten.

Dit is de boodschap/les

- Het is een tool voor het goede gesprek. Maar dit gesprek wordt (op sommige thema's) al gevoerd. Het gesprek moet niet (te) instrumenteel zijn.
- De terugkoppeling en openheid is belangrijk. Geen schijnparticipatie.
- Het gesprek biedt een gelegenheid om de verschillende perspectieven op tafel te leggen.

SESSIE 8 – De Routekaart

Spreker: Mary van den Wijngaart (EMMA)

Waar ging de sessie over?

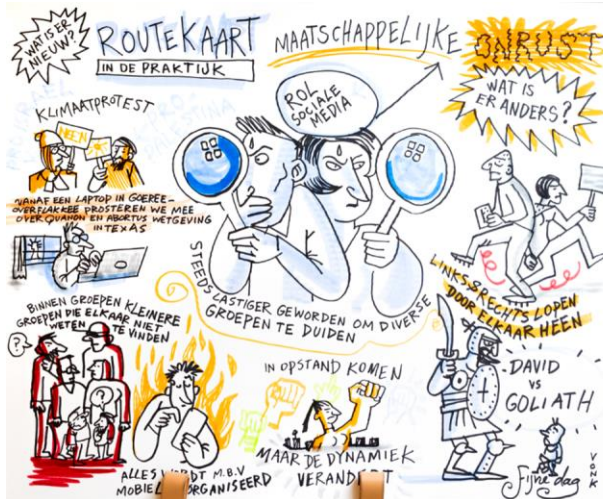
De routekaart Maatschappelijke Onrust is een instrument die ondersteuning biedt bij het maken van beleid rondom het voorkomen en omgaan met maatschappelijke onrust. Aan de hand van een concrete casus nemen we je mee door aandachtspunten en tips die in de routekaart zijn opgenomen.

Dit is wat opviel

De sessie was een zeer uitvoerig college over de behoefte van gemeenten om te begrijpen in welke fase van onrust hun inwoners zitten.

Dit is de boodschap/les

- Het vaststellen van onrust en/of ongenoegen is geen eenduidige activiteit.
- Het bepalen van de mate van onrust is altijd interpretatie afhankelijk
- Het is echter cruciaal om je goed in de verschillende fenomenen te verdiepen voordat je als gemeente bepaalt welk beleid je maakt

SESSIE 9 – Karavaan afgehaakt Nederland

Spreker: René Cuperus (Movisie)

Waar ging de sessie over?

Twee jaar na de veelbesproken *Atlas van Afgehaakt Nederland* doen René Cuperus en Movisie verdiepend veldonderzoek: Waarom bestaat er in de ene wijk een zeer hoog politiek en sociaal vertrouwen, en in de andere niet? Waarom is in de ene regio veel vrijwilligerswerk en een goed ervaren gezondheid, en is in statistisch vrijwel precies zo'n regio het omgekeerde het geval? De onderzoekers vertellen over hun ervaringen in Arnhem-Oost.

Dit is wat opviel

Mensen met een laag inkomen gaan minder stemmen. Hetzelfde geldt voor mensen met een lage of praktische opleiding.

“Niet ieder kind wordt later arts of advocaat. Leer je kinderen dat het oké is om met je handen te werken en toffe dingen te bouwen”

Dit is de boodschap/les

- Jongere generatie biedt perspectief op verandering van generatieproblematiek.
- Continuïteit en kwaliteit van buurt- en jongerenwerk in de kwetsbare wijken erg groot.
- Jongerenwerk weet wél jongeren van verschillende achtergronden te verbinden (*bridging*) en hun *linking social capital* in te zetten ten behoeve van de ontwikkeling van jongeren in de wijk.

SESSIE 10 – De kunst van het goede gesprek

Spreker: Piet Schmeits (Designing Conversations)

Waar ging de sessie over?

Hoe zorg ik dat ik in gesprek ga van mens tot mens, en dat we in gesprek blijven, ook als het moeilijk wordt? In deze sessie ervaar je de invloed van je eigen aannames en vooroordelen, oefen je met het op tafel krijgen van de behoeften en belangen van jezelf en de ander, en ervaar je het effect van de rol die je kiest op het gesprek.

Dit is wat opviel

Heel interactief, mooie oefening met veel ruimte voor persoonlijke verhalen en ervaringen, waardoor de lessen blijven hangen.

Dit is de boodschap/les

1. Organiseren van een goed gesprek
  - Check-in aan het begin, wie ben je, wat verwacht je?
  - Check-out aan het eind, hoe heb je het ervaren, zijn je verwachtingen waargemaakt?
2. Principes
  - Behoeften en belangen erkennen van je gesprekspartner
3. Aannames en vooroordelen over de ander op tafel
  - Dit moet je van tevoren doen, in een voorgesprek

SESSIE 11 – Doen wat nodig is

Sprekers: Mindert Rakhorst (Stichting Reindert) & Annemarie van Hinsberg (Movisie)

Waar ging de sessie over?

In veel gemeenten staan de sociale cohesie en het gevoel van veiligheid onder druk. Een aantal gemeenten schakelden Movisie en Stichting Reindert in om handvatten te krijgen voor preventie en aanpak van gesignaleerde problemen. Zij trokken de wijk in en gingen in gesprek gaan met inwoners en professionals in de wijk met een aanpak die werkt. In deze sessie delen we de ervaringen met deze aanpak in verschillende gemeenten. Wat heeft het de gemeente opgeleverd en hoe gaan zij hiermee aan de slag?

Dit is wat opviel

Er was een open sfeer waarin ruimte was voor kritische gesprekken tussen de stichting en deelnemers. Veel deelnemers deden mee. Er zat veel enthousiasme in de groep en de deelnemers gaven aan de sessie zeer nuttig te vinden.

Dit is de boodschap/les

- Gemeenten zijn vaak reactief, niet preventief. Té vaak begint de aanpak pas als iets zichtbaar wordt in het veiligheidsdomein.
- Gemeenten missen heel veel signalen in hun formele kanalen, die de stichting via informele kanalen wel op kan halen.
- Een mandaat van de gemeente én het feit dat dat mandaat flexibel en open is, is essentieel voor het succes van de aanpak.

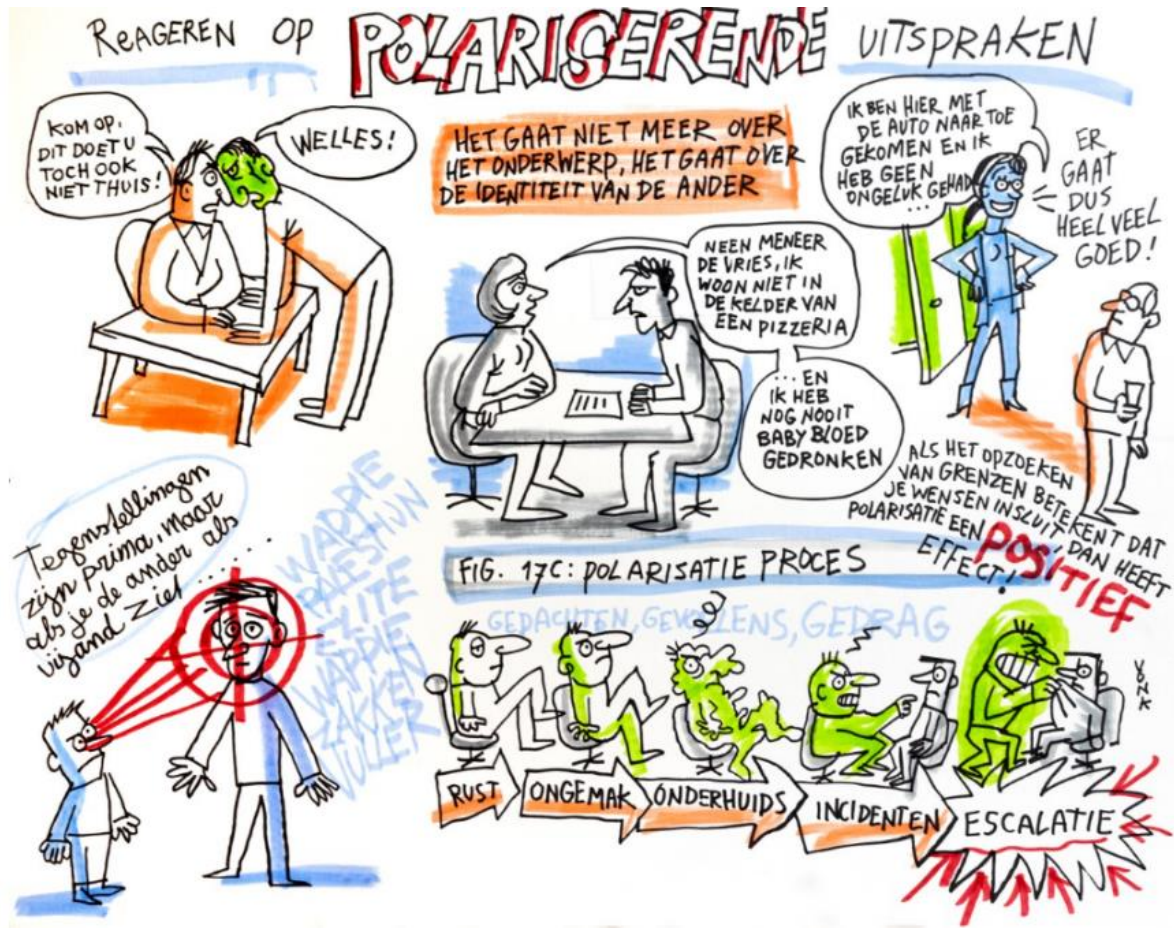

AFSLUITING – BORREL

CARTOONS

CARTOONS

De striptekeningen zijn gemaakt door 'FIJNE DAG'

TOT DE VOLGENDE MAST-DAG IN 2024